

національної безпеки, розвитку культури самозбереження та формуванню відповідального громадянства. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розроблення методичних рекомендацій і програмного забезпечення навчального процесу, які поєднують традиційні освітні форми з сучасними технологіями та практичними тренінгами.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Освіта і національна безпека: стратегічні орієнтири розвитку. *Філософія освіти*. 2020. № 2. С. 102–109.
2. Ковальчук І. П. Теорія і практика безпеки життєдіяльності в системі сучасної освіти. *Освітологічний дискурс*. 2021. № 4. С. 55–61.
3. Литвин О. М. Формування навичок самозбереження у процесі військово-патріотичного виховання молоді. *Педагогічні науки*. 2022. № 1. С. 40–45.

UDC 316.46:355/359(477)

DOI: <https://doi.org/10.64076/iedc251023.08>

Emergency preparedness: effectiveness of survival training courses during wartime

Rostyslav Shykula

Military Institute of Armored Forces of National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”, Kharkiv
<https://orcid.org/0000-0003-0609-0660>

Bohdan Streliański

Military Institute of Armored Forces of National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”, Kharkiv
<https://orcid.org/0009-0008-1889-9444>

Oleksii Dudka

Military Institute of Armored Forces of National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”, Kharkiv
<https://orcid.org/0009-0002-1491-7592>

Yurii Novoselov

Military Institute of Armored Forces of National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”, Kharkiv
<https://orcid.org/0009-0008-4285-297X>

Abstract. The article analyzes the effectiveness of survival training courses during wartime as a tool for preparing citizens for emergencies. It examines the criteria for evaluating training outcomes and emphasizes the importance of practical, psychological, and technological preparation of the population for action in crisis situations.

Keywords: survival, population training, emergencies, training effectiveness, security.

Підготовка до надзвичайних ситуацій: ефективність навчальних курсів з виживання у воєнний час

Ростислав Шикун

Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", м. Харків
<https://orcid.org/0000-0003-0609-0660>

Богдан Стреляний

Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", м. Харків
<https://orcid.org/0009-0008-1889-9444>

Олексій Дудка

Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", м. Харків
<https://orcid.org/0009-0002-1491-7592>

Юрій Новосолов

Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", м. Харків
<https://orcid.org/0009-0008-4285-297X>

Анотація. У статті досліджується ефективність навчальних курсів з виживання у воєнний час як інструменту підготовки громадян до надзвичайних ситуацій. Розглянуто критерії оцінювання результативності навчання, значення практичної, психологічної та технологічної підготовки населення до дій у кризових умовах.

Ключові слова: виживання, підготовка населення, надзвичайні ситуації, ефективність навчання, безпека.

Вступ. Повномасштабна російсько-українська війна висвітлила критичну потребу у формуванні серед населення знань і практичних навичок поведінки в екстремальних умовах. Виживання в умовах воєнних дій стає складовою не лише військової підготовки, але й системи цивільного захисту, що охоплює всі верстви населення. Ефективна підготовка громадян до надзвичайних ситуацій є важливим елементом національної безпеки, а навчальні курси з виживання відіграють ключову роль у цьому процесі.

Мета дослідження – проаналізувати ефективність навчальних курсів із виживання у воєнний час та визначити шляхи їх удосконалення як інструменту підвищення готовності населення до надзвичайних ситуацій.

Основна частина. З початком війни освітні заклади, громадські організації та волонтерські ініціативи активно впроваджують короткострокові та довготривалі курси з виживання, домедичної допомоги, дій під час обстрілів, евакуації тощо. Аналіз показує, що найбільш ефективними є ті навчальні програми, які поєднують теоретичні знання з практичними тренуваннями [1, с. 105].

Ключовими критеріями ефективності курсів виступають:

1. Практична спрямованість - відпрацювання дій у реалістичних умовах (укриття, орієнтування, користування аптечками, радіозв'язок).

2. Доступність - можливість навчання для широких верств населення, включно з дітьми та літніми людьми.

3. Актуальність навчальних матеріалів - адаптація до умов сучасної війни, нових загроз і засобів ураження.

4. Психологічна підготовка - формування стресостійкості та навичок самоконтролю у кризових ситуаціях [2, с. 87].

Особливої уваги потребує підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників до викладання дисциплін, пов'язаних із виживанням. Підвищення їхньої кваліфікації сприятиме формуванню у здобувачів освіти комплексного бачення безпеки життєдіяльності.

Досвід останніх років свідчить, що впровадження навчальних курсів з виживання у школах, закладах вищої освіти та коледжах підвищує готовність населення до дій під час повітряних тривог, артилерійських обстрілів, техногенних аварій. Курси сприяють підвищенню рівня довіри до державних інституцій і розвитку культури безпеки серед громадян [3, с. 39].

Разом із тим існує потреба у стандартизації програм підготовки, створенні єдиної системи сертифікації викладачів і тренерів, а також у використанні сучасних технологій навчання - симуляторів, інтерактивних платформ, відеоінструкцій.

Висновки. Ефективність навчальних курсів з виживання у воєнний час безпосередньо впливає на рівень підготовленості населення до надзвичайних ситуацій і, відповідно, на національну безпеку. Комплексний підхід до їх організації, поєднання практичних занять, психологічної підтримки та цифрових технологій створює підґрунтя для формування стійкого суспільства, здатного діяти злагоджено у кризових умовах.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Освіта і національна безпека: стратегічні орієнтири розвитку. *Філософія освіти*. 2020. № 2. С. 102–109.

2. Бондар С. В. Психологічна підготовка до дій у кризових ситуаціях: сучасні підходи. *Безпека життєдіяльності*. 2022. № 1. С. 84–90.

3. Ковальчук І. П. Навчальні курси як форма формування навичок безпечної поведінки серед населення. *Освітологічний дискурс*. 2021. № 3. С. 37–43.